

МОТИВИ

към проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от Търговския закон (обн., ДВ, бр. 36 от 2025 г.)

1. Причини, които налагат приемането на проекта на наредбата

Със Закона за изменение и допълнение на Търговския закон (ЗИД ТЗ), приет от Народното събрание на 18 септември 2024 г. и обнародван в „Държавен вестник“, бр. 82 от 27 септември 2024 г., беше усъвършенствана уредбата във връзка със създаване на регистър по несъстоятелност при Министерството на правосъдието. С приетите промени в чл. 760е от Търговския закон (ТЗ) се предвиди актовете в производството по несъстоятелност на предприемача да се вписват или обявяват в регистъра по несъстоятелност, който е публичен, води се и са поддържа в електронна форма от Министерството на правосъдието. В изпълнение на § 26, т. 1 от преходните и заключителните разпоредби към ЗИД ТЗ (обн., ДВ, бр. 82 от 2024 г.), във връзка с чл. 760е, ал. 3 и ал. 4 ТЗ и функционирането на изградения регистър по несъстоятелност беше издадена Наредба № Н-1 от 2025 г. за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от ТЗ (обн., ДВ, бр. 36 от 2025г.). Наредбата съдържа подробни правила за воденето на регистъра, за вписване на обстоятелства и обявяване на актове, достъп и административни услуги, съхраняване и обмен на данни.

На 4 юли 2025 г. в бр. 54 на „Държавен вестник“ бе обнародван Законът за несъстоятелност на физическите лица (ЗНФЛ), в сила от 8 юли 2025 г. Със ЗНФЛ се уреди производството по несъстоятелност на физическите лица, които са неплатежоспособни добросъвестни длъжници, както и условията и реда за установяване на погасяването на задълженията на длъжниците след приключване на производство по несъстоятелност. За да се осигури участието на всички заинтересовани лица в производството в несъстоятелност на физическите лица и възможност да упражняват правата си в производството по надлежния ред, в закона е предвидена публичност на определени актове и действия в производството чрез вписване в регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от Търговския закон. Изрично се уреждат случаите, в които е необходимо актовете на съда и на синдика да бъдат вписани и обявени в регистъра по несъстоятелност. Вписват се и се обявяват молбата за откриване на производството по несъстоятелност (чл. 33, ал. 1), решението за откриване на производство по несъстоятелност (чл. 35, ал. 2), решението за отхвърляне на молба за откриване на производство по несъстоятелност (чл. 35, ал. 4), решението за одобряване на списъка на вземанията (чл. 47, ал. 3) и други. Обявяването в регистъра на призовки и покани е единственият начин за уведомяване на участващите в производството лица, а от обявяването на актовете текат повечето от сроковете, предвидени в закона.

На основание и в изпълнение на чл. 105 ЗНФЛ и § 2, ал. 1, буква „б“ от заключителните разпоредби на ЗНФЛ, в 6-месечен срок от влизането в сила на закона министърът на правосъдието следва да приведе наредбата по чл. 760е, ал. 3 от Търговския закон, респ. Наредба № Н-1 от 2025 г. за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от Търговския закон (обн., ДВ, бр. 36 от 2025 г.) в съответствие със Закона за несъстоятелност на физическите лица.

Настоящата наредба съобразява както разпоредбите на ЗНФЛ, така и измененията, въведени със Закона за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел, приет от 51-вото Народно събрание на 8 октомври 2025 г. (обн., ДВ, бр. 87 от 2025 г.) в чл. 760е от Търговския закон и чл. 105, ал. 1 ЗНФЛ. С измененията беше предвидено, че регистърът по несъстоятелност по чл.

760е ТЗ се води и поддържа от Агенцията по вписванията. Прехвърлянето на базата данни и документите в частта относно предприемачите, както и данните от книгите на съда по несъстоятелност по чл. 634в от Търговския закон, от Министерството на правосъдието на Агенцията по вписванията, се констатира със заповед на министъра на правосъдието, която следва да се обяви на интернет страницата на Министерството на правосъдието и на Агенцията по вписванията. По отношение на регистъра по несъстоятелност в частта относно физическите лица се предвиди същият да се въведе в експлоатация със заповед на министъра на правосъдието след създаване на необходимите условия за това.

2. Правна уредба в проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2025 г. за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от Търговския закон

Проектът предвижда съответни изменения и допълнения на Наредба № Н-1 от 2025 г. за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от Търговския закон, като се урежда вписването в отделна част на регистъра на обстоятелства относно актовете, постановени в производството по несъстоятелност на физическите лица. Основните изменения са в следните насоки:

2.1. В чл. 2, ал. 1 се създадат точки 4 и 5, чрез които се допълва информацията в регистъра по несъстоятелност, а именно обстоятелствата и актовете в производството по несъстоятелност на длъжника – физическо лице, както и обстоятелствата и актовете в производството за установяване на условията за погасяване на задължения на длъжника – физическо лице, предвидени в ЗНФЛ.

2.2. С оглед на измененията, въведени със Закона за изменение и допълнение на Закона за търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел (обн., ДВ, бр. 87 от 2025 г.), се предвижда регистърът по несъстоятелност да бъде публично достъпен на Единния портал за заявяване на електронни административни услуги на Агенцията по вписванията.

2.3. Административните услуги от регистъра по несъстоятелност ще се предоставят от длъжностни лица по регистрацията или от други служители, определени със заповед на изпълнителния директор на Агенцията по вписванията.

2.4. Предвижда се, както и при уредбата на партидата на предприемачите, в регистъра да се създават електронни партии на длъжниците в производствата по несъстоятелност на физически лица по ЗНФЛ след получаване на първия акт, подлежащ на обявяване или вписване, а към всяка електронна партида да се води дело в електронна форма, в което да се прилагат заявленията, документите, удостоверяващи вписаните обстоятелства, обявените актове и други документи. Всяко вписване и обявяване на обстоятелства и актове в регистъра ще има дата и регистърен номер.

2.5. Условията и редът за водене на регистъра по отношение на физическите лица, са подробно уредени в раздел II „Водене на регистъра“. Новите разпоредби на чл. 6а – 6в уреждат правилата за структурата и съдържанието на електронните партии на длъжника – физическо лице, които съдържат четири раздела – раздел „Данни за длъжника“, раздел „Несъстоятелност“, раздел „Погасяване на задължения“ и раздел „Призовки и съобщения“. Съдържанието на отделните раздели е уредено подробно. Раздел „Несъстоятелност“ се състои от секции, структурирани съобразно етапите на производството, в които са изброени обстоятелствата и актовете, подлежащи на вписване и обявяване по партидата на длъжника – физическо лице съгласно ЗНФЛ. Раздел „Несъстоятелност“ съдържа секциите „Откриване на производството“, „Производство при липса на имущество“, „Предявяване на вземания“, „Опис на имуществото“, „План за погасяване“, „Обявяване в несъстоятелност и осребряване на имуществото“, „Спиране, възобновяване и прекратяване на производството“ и „Действия и актове“.

2.6. С оглед на възможността за предоставяне на административни услуги не само относно производствата по несъстоятелност на предприемача, но и относно производството по несъстоятелност на длъжника – физическо лице, образците на заявленията по Приложение № 1 към чл. 8, ал. 1 и Приложение № 2 към чл. 16, ал. 1 от наредбата са съответно актуализирани.

2.7. В проекта се съдържат и предложения за прецизиране на отделни разпоредби съгласно препоръки на Министерството на електронното управление. В чл. 12 се добавя, че служителите по чл. 5, които извършват действия по вписване и обявяване на актове и обстоятелства в регистъра и предоставяне на административни услуги от регистъра, се идентифицират с квалифициран електронен подпис. В чл. 16, ал. 2 се предлага редакционно изменение относно квалифицирания електронен подпис, с който се подписват издадените в електронна форма документи, а именно такъв по чл. 5, ал. 2, т. 1 – 3 от Закона за електронното управление.

2.8. Заключителните разпоредби предвиждат, че регистърът по несъстоятелност се привежда в съответствие с изискванията на тази наредба за вписване и обявяване на актове в производството по несъстоятелност на физически лица в срока по § 2, ал. 2 от Закона за несъстоятелност на физическите лица.

Предлага се § 1, 2, т. 2, § 3, 4, 15, т. 1, § 19 и 20 от наредбата да влязат в сила от датата на обявяване на заповедта на министъра на правосъдието, с която се констатира прехвърлянето на регистъра от Министерството на правосъдието на Агенцията по вписванията. В останалата си част по общо правило наредбата ще влезе в сила в тридневен срок от обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

3. С приемането на проекта на Наредба се цели:

3.1. предоставяне на качествени, ефективни и леснодостъпни електронни услуги за гражданите и бизнеса чрез създаване, поддържане и развитие на функционален и надежден електронен регистър за производствата по несъстоятелност и погасяване на задължения на длъжниците – физически лица;

3.2. укрепване на вътрешния пазар и финансовата стабилност чрез защита на надеждността на стопанския оборот и осигуряване на по-висока степен на правна сигурност в икономическия, обществен и стопанския живот.

4. В резултат от прилагането на проекта на Наредба се очакват следните резултати:

4.1. осигурена публичност на актовете и обстоятелствата, подлежащи на обявяване и вписване в регистъра по несъстоятелност по чл. 760е ТЗ по отношение на физическите лица съгласно ЗНФЛ;

4.2. възможност за използване на услугите от регистъра по несъстоятелност по чл. 760е ТЗ и по отношение на длъжници – физически лица, съгласно ЗНФЛ, включително и по електронен път.

5. Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба

За изпълнение на предложени акт ще се наложат промени във връзка с прехвърлянето на регистъра по несъстоятелност на предприемачите и надграждане на функционалностите на регистъра по несъстоятелност по отношение на физическите лица.

Средствата за промените са в рамките на бюджета на Министерството на правосъдието за 2025 г. за капиталови разходи за електронно управление и информационни и комуникационни технологии.

6. Други

Проектът на наредба не съдържа разпоредби, въвеждащи в българското законодателство норми на правото на Европейския съюз.

Проектът не съдържа разпоредби, свързани с въвеждане на регулаторни режими.

На основание 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове проектът на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № Н-1 от 2025 г. за условията и реда за водене, съхраняване и достъп до регистъра по несъстоятелност по чл. 760е от Търговския закон (обн., ДВ, бр. 36 от 2025 г.) и мотивите към нея са публикувани на интернет страницата на Министерството на правосъдието, както и на Портала за обществени консултации към Министерския съвет, като на заинтересованите лица е предоставен 30-дневен срок за предложения и становища по проекта.